

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.sba.bb@regeringskansliet.se

Stockholm 2022-06-20

Remissvar avseende:

Boverkets rapport Uppdrag att utreda åtgärder för vissa säkerhetsrisker i äldre hissars, diarienummer Fi2022/00497

Riksförbundet Bostadsrätterna Sverige ekonomisk förening, nedan Bostadsrätterna, är en intresse- och serviceorganisation för bostadsrättsföreningar med cirka 9 200 bostadsrättsföreningar som medlemmar i hela Sverige med sammanlagt cirka 370 000 hushåll. Bostadsrätterna har beretts tillfälle att inkomma med yttrande över rubricerat förslag och får framföra följande.

Bostadsrätterna avstyrker ett införande av retroaktiva krav avseende höjd säkerhet i hissars. Om retroaktiva krav ska införas, anser vi att ekonomiskt stöd också bör införas för berörda fastighetsägare.

En väl fungerande hiss väcker ingen uppmärksamhet. Först när hissen är trasig eller en olycka inträffar blir hissen en angelägen fråga för fastighetsägaren och de boende. En risk med vissa äldre hissars är uppenbart att de kan utgöra en falsk trygghet, vilket är ett allvarligt problem i framför allt bostadshus där de boende inte kan förväntas ha kunskap om säkerhetsbrister. Mot bakgrund av detta menar Bostadsrätterna att höga krav bör ställas på hissars och att det är önskvärt att säkerhetsbrister i äldre hissars åtgärdas. Vi anser dock att underlagen i föreliggande rapport inte motiverar tvingande retroaktiva krav. Nedan lämnar vi närmare synpunkter på förslaget.

Ett allvarligt problem, retroaktiva krav och frivilliga åtgärder

För många personer är hissar en naturlig och nödvändig installation i ett flerbostadshus. Det är viktigt att den som åker hiss, oavsett personens förutsättningar, ska vara trygg i hissen och kunna utgå från att den är säker. I ett fastighetsbestånd med varierande ålder bör detta gälla oberoende av hissens ålder.

Det är sedan länge känt att vissa äldre hissar har säkerhetsbrister som kan leda till allvarliga olyckor och i värsta fall dödsfall. Enligt tillgänglig statistik är emellertid antalet olyckor lågt. Vi delar dock Boverkets uppfattning att det sannolikt finns ett mörkertal och hör genom vår medlemsrådgivning om incidenter som förmodligen inte rapporteras. Vår uppfattning är att skyldigheten att rapportera olycksfall och tillbud vid användning av hissar inte är allmänt känt hos fastighetsägare.

Utgångspunkten i svensk bygglagstiftning är att nya eller ändrade krav inte gäller retroaktivt. Endast undantagsvis förekommer retroaktiva krav och vi anser att det finns skäl att vara ytterst restriktiv med att införa sådana krav, som för fastighetsägare skulle medföra oförutsägbara kostnader och inskränka möjligheten att planera hur fastigheten ska underhållas. För att motivera retroaktiva krav krävs tunga skäl.

Boverket konstaterar i rapporten att retroaktiva krav på att åtgärda brister i äldre hissar med stor marginal inte är samhällsekonomiskt motiverade. Bostadsrätterna ansluter sig till denna slutsats, men menar även att flera faktorer i kalkylen är osäkra och att dold nytta kan finnas. Ett problem är att statistiken som legat till grund för de samhällsekonomiska beräkningarna förmodligen inte visar problemens fulla vidd, då ett mörkertal tycks finnas. Därtill har enbart vissa olyckstyper beaktats samtidigt som retroaktiva krav troligtvis även skulle minska andra olycksrisker och ge bättre driftsekonomi. Vi anser även att frågan inte enbart kan avgöras baserat på en ekonomisk kalkyl. Det är inte möjligt att prissätta vissheten om att hiss är säker eller rent moraliska aspekter. Retroaktiva krav skulle även kunna medföra sämre tillgänglighet. Flera faktorer är svåra att värdera, men sammantaget är vår bedömning dock att tillgängliga underlag i nuläget inte motiverar införande av retroaktiva krav.

Bostadsrätterna anser det i stället för retroaktiva krav finns skäl att överväga ökad informationsspridning. Vår uppfattning är att många fastighetsägare och nyttjanderättshavare har begränsad kunskap om problemen och att ökad information kan minska risken för olyckor och skapa incitament att frivilligt bygga bort säkerhetsbrister. I en bostadsrättsförening kan ett initiativ till att vidta åtgärder komma från såväl styrelsen som från enskilda medlemmar, som kan lämna en motion till föreningsstämman om saken. Kunskap om problemen bör därför spridas till både fastighetsägare och nyttjanderättshavare. Det kan även vara motiverat att överväga ändrade krav på varningsskyltar. Nuvarande skyltkrav avser enbart risk för klämning samtidigt som andra allvarliga risker också förekommer. Ett sätt att informera fastighetsägare om bristerna skulle därtill kunna vara att införa ett krav om att upplysningar om de risker som behandlas i rapporten alltid ska lämnas i protokollet från den återkommande hissbesiktningen enligt 5 kap. 11 § PBF i de fall som det är relevant för hissen i fråga.

Vid eventuella frågor om detta svar hänvisas till David Sjöqvist, rådgivare teknik/miljö på david.sjoqvist@bostadsratterna.se.

Med vänlig hälsning

Ulrika Blomqvist

VD